

Ἡ ἔμφυλη ταυτότητα

Γράφει ο **Σαράντος Καργάκος** (Ιστορικός - Συγγραφέας)

ΟΧΙ δὲν πρόκειται νὰ ἀσχοληθῶ μὲ τὰ ὅσα φαῦλα σχεδιάζονται στὸ ὑπουργεῖο ὑποπαιδείας καὶ πνευματικῆς ἡμιπληγίας. Ἀπλῶς θὰ ξαναγράψω ὅτι ἡ λέξις «ἔμφυλος» εἶναι κατασκευὴ κάποιας κακῆς κεφαλῆς. Τέτοια λέξις δὲν ὑπάρχει σὲ κανένα ἐλληνικὸ λεξικό, τουλάχιστον μὲ τὴ σημασία πὺν τῆς δίδεται ἀπὸ τὸ ἄντρο τῆς πνευματικῆς αὐτοκτονίας.

Ἡ λέξις ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ὀδύσσεια (οσ 273-274) μὲ ἔννοια τοῦ ἀνήκοντος σὲ μία φυλὴ ἢ τοῦ ἀνήκοντος στὸ αὐτὸ γένος: «Ἄνδρα κατακτὰς ἔμφυλον» (=Ἀφοῦ σκότωσα ἄνθρωπο ὁμόφυλό μου).

Σαράντος Ι. Καργάκος

Στὸν Θέογνι βρῖσκουμε τὴ φράση «Ἐμφυλοι φόνοι ἀνδρῶν» (=Σκοτωμοὶ ἀνάμεσα σὲ ὁμοφύλους) καὶ στὸν Σοφοκλῆ τὴν ρῆση: «Οὐκ εἶ τοῦμφυλον αἷμά σε (=δὲν σὲ ἀφήνει τὸ συγγενικὸ αἷμα – Οἶδ. ἐπὶ Κολ., στ. 407). Γενικά, σὲ ὅλη τὴν ἀρχαία γραμματεία ἡ λέξις ἔμφυλος ταυτίζεται μὲ τὸ ἐμφύλιος, πὺν σημαίνει τὸν ἀνήκοντα στὴν αὐτὴ φυλὴ. Ὁ Πίνδαρος μιλάει γιὰ χυμένο «ἐμφύλιον αἷμα» καὶ ὁ Σοφοκλῆς στὴν ἴδια τραγωδία μιλάει κι αὐτὸς γιὰ «ἔμφυλον γῆν», ἐννοώντας τὴν γενέτειρα.

Μόνο κατὰ τὰ νεώτερα χρόνια ἡ ἐπιστῆμη τῆς Βιολογίας χρησιμοποίησε τὸν ὄρο «ἔμφυλος γένεσις», μὲ τὴν αὐτονόητη σημασία τῆς γενέσεως χάρις στὴν ἐπενέργεια ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς. Τώρα ἂν τὸ ὑπουργεῖο θέλει νὰ δώσει στὴ λέξις ἄλλη σημασία, δικὸς του λογαριασμός. Ἀλλὰ τί φταίνει τὰ παιδιά, τί φταίνει οἱ δάσκαλοί τους, πὺν οἱ πλεῖστοι – λόγω κακοπαιδείας- δὲν ξέρουν νὰ ψελλίσουν δύο στίχους τοῦ Ὁμήρου;

Ἄντὶ νὰ μαθαίνουμε αὐτὰ τὰ ἀλαμπουργέζικα στὰ παιδιά, δὲν εἶναι καλύτερο -λόγω τῆς ἐπερχόμενης παγκόσμιας πείνας- νὰ τους μαθαίνουμε πῶς κεντρώνεται ἡ κλαδεύεται μιὰ ἐλιά, πῶς μπολιάζεται μιὰ ἀγριοσυκιὰ καὶ γίνεται ἡμερὴ συκιά;

Ξέρω δύο νέα παιδιά πὺν τὸ ἓνα, ἄριστος μαθητῆς, μόλις 12 ἐτῶν, εἶναι ἄριστος καλλιεργητῆς λαχανικῶν καὶ μελετητῆς σπουδαίων γεωπονικῶν συγγραμμάτων. Ὁ ἄλλος εἶναι 17-18 ἐτῶν. Αφοῦ

διαπίστωσε ότι αυτά που μάθαινε στο σχολείο είναι «σάταλα πάταλα», παρέλαβε το μικρό κοπάδι του πατέρα του, το αύξησε αριθμητικά, δημιούργησε επί πλέον μικρόν όρνιθώνα, έφτιαξε περιστερώνα και κονικλοτροφεύο και ζει άρχοντικά.

Μόνο που ξεκινά το πρωί στις 6 και λέει στον πατέρα του: «Σήκω- πάμε για δουλειά»! Ό πατέρας πρόσφατα μου είπε με παράπονο: «Δέν τὰ παίρνει τὰ γράμματα. Ό μεγάλος μου γιυός είναι συνεχώς με το βιβλίο στο χέρι». – «Ευτυχώς, του είπα παρηγορητικά. Θα τον ζήσει ό μικρός»!

Το σχολείο δέν πρέπει νά είναι έκτροφεύο άμαθών. Διότι, άν ή άμάθεια ή σαχλομάθεια γίνει γενικός κανόνας, θα κατέβει μοιραία και ή μαθησιακή στάθμη τών διδασκόντων, το πάθος για περισσότερη μάθηση, άφου θα έχουν -και πρέπει νά έχουν-τόν ανταγωνισμό τών μαθητών τους. Πρόσφατα, μετά από 50 χρόνια, άνοιξα το βιβλίο του Μάξ Νορντάου (1849 -1923) «Τά κατά συνθήκην ψεύδη» (έκδ. Ι.Ν. Σιδέρης, μτφρ. Στ. Ι. Ζωγραφίδης).

Με έκπληξη βρήκα ένσφηνωμένο έναν συνδετήρα στη σελίδα 243, όπου είχα υπογραμμίσει κάποιες φράσεις του περιώνυμου κάποτε συγγραφέα. Τις άντιγράφω, διότι ό τολμηρός στις σκέψεις διανοητής τόλμησε τότε (1883) νά πει πράγματα, που δύσκολα θα τολμούσε σήμερα κάποιος νά πει:

«Πās εύφυής νέος δέν έχει κλίσιν προς την άνωτέραν μόρφωσιν ή τάσιν νά καταστή σοφός. Έάν το κράτος αναλάβη την συντήρησιν όλη της μαθητικής νεολαίας και καταστήση την έκπαίδευσιν προσιτήν και εις αυτούς τους πτωχότερους, πρέπει νά επιβλέπη άγρύπνως όπως το εύεργέτημα τουτο εφαρμόζεται μόνον εις όσους είναι άξιοι και ικανοί νά έπωφεληθούν αυτού.

Μετά το πέρας έκάστου έτους, δέον νά ενεργώνται άυστηρότατοι έξετάσεις εις όλας τās τάξεις· μόνον οί εύδοκιμούντες μαθηταί θα έχουν το δικαίωμα νά εισάγωνται εις άνωτέρας σχολās. Ούτω λοιπόν εκείνος, όστις δέν θα είναι ποσώς προικισμένος έκ φύσεως, θα έγκατάλειψη το σχολείον φέρων μεθ' έαυτού έλαφρόν φορτίον γνώσεων, άρκετον όμως δια την ικανότητά του.

Ό μετριώτερος προικισμένος έκ τής φύσεως θ' άποκομίση μέρος ή και όλας τās γνώσεις τής μέσης έκπαιδεύσεως, ό δέ προικισμένος με έξαιρετικήν πνευματικήν πρόοδον θα γίνεται δεκτός εις άνωτέραν παιδείαν, εις τās έπιστημονικάς, τεχνικάς και καλλιτεχνικάς σχολās. Ούτως, ή άνωτέρα μόρφωσις θα γείνη κτήμα όλου του λαού, άντι νά είναι όπως τώρα, προνόμιον τών πλουσίων. Τότε ή μπλούζα του έργάτου δέν θα είναι σημείον χυδαιότητος και ό άνεπτυγμένος ουδόλως θα διεκινδύνευε, άν έζήτηι τὰ προς το ζην εις την άμεσον παραγωγικήν εργασία. Θα έμποδιοθή ούτως ή πλήρωσις τών έλευθερίων επαγγελμάτων υπό άυθαδών μετριοτήτων· το άληθές τάλαντον κατ' άνάγκην θα δόση δια σειρās διαγωνισμών, άπλως και πασιφανείς άποδείξεις τής ικανότητός του και θα έχη έν τῷ διπλώματι του άπόλυτον έξασφάλισιν έντίμου κέρδους».

Όφείλω νά διευκρινήσω ότι με τον όρο «έλευθέρια επαγγέλματα» ό μεταφραστής νοεί αυτό που νοούσαν πάντες οί γνωρίζοντες γράμματα σε παλαιότερη εποχή, δηλαδή τὰ έπιστημονικά, τὰ καλλιτεχνικά, τὰ συγγραφικά επαγγέλματα και τὰ τούτοις όμοια. Και ως προς τον Μάξ Νορντάου, όφείλω νά όμολογήσω ότι σε πολλά διαφωνούσα στο παρελθόν, όπως και σε πολλά διαφωνώ στο παρόν, ώστόσο το πρόβλημα τής παιδείας το συνέλαβε με τρόπο ρεαλιστικό και φιλολαϊκό.

Παιδείας δικαιούνται οί πάντες, πλούσιοι και φτωχοί. Αυτό δέν το είπε κάποιος Άριστερός τής νέας εποχής άλλ' ένας φιλόσοφος τής αρχαίας εποχής, ό Φαλέας ό Χαλκηδόνιος, ό όποιος, σύμφωνα με τον Άριστοτέλη, διατύπωσε το δόγμα: «Ισότητα δεί ύπάρχειν ταίς πόλεσι κτήσεως και παιδείας» (=Πρέπει νά ύπάρχει ισότητα άνάμεσα στους κατοίκους τών πόλεων σε ό,τι άφορά την περιουσία και την παιδεία).

Άλλ' ή ισότητα σε θέματα παιδείας, όπου έχει αυτή επιβληθεί, για νά είναι όντως δημοκρατική, πρέπει νά μñν είναι ισότητα άρίστων και μετριοτήτων. Άλλά και οί μετριότητες στο σχολείο, άν στραφούν ένωρις προς άλλες επαγγελματικές κατευθύνσεις, μπορούν νά θαυματουργήσουν.

Πόσα πτυχία είχαν ό Ώνάσης και ό Μποδοσάκης;

10.10.2017

Πηγή: www.sarantokargakos.gr/